

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E !

P R E S U D A

Upravni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca, u upravnom sporu tužiteljice Z. E. iz T., V. D. 21, I., zastupane po S. T., odvjetniku u Z., protiv rješenja tuženog Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Republike Hrvatske – Uprave za građansko pravo, klasa: UP/II-942-01/01-01/61, ur. broj: 514-03-03/03-2-03-3, od 24. lipnja 2003. godine, radi naknade za oduzetu imovinu, u nejavnoj sjednici vijeća održanoj dana 14. veljače 2008.,

p r e s u d i o j e

Tužba se uvažava.

Poništava se rješenje Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Republike Hrvatske – Uprave za građansko pravo, klasa: UP/II-942-01/01-01/61, ur. broj: 514-03-03/03-2-03-3, od 24. lipnja 2003. godine.

O b r a z l o Ź e n j e

Osporenim rješenjem tuženog tijela odbijena je žalba tužiteljice izjavljena protiv rješenja Gradskog ureda za imovinsko pravne poslove Grada Z., Odjela za upravno pravne poslove, Prvog područnog odsjeka, klasa: UP/I-942-01/97-02/1413, ur. broj: 251-18-02/202-00-15 od 14. lipnja 2000. godine kojim je odbijen zahtjev tužiteljice za povrat odnosno naknadu stambene zgrade u Z., R. 35, sagrađene na z. g. č. br. 201, upisana u z. k. u. br. 1082 k. o. Grad Z., s obrazloženjem da tužiteljica nema status ovlaštenika naknade u smislu odredbe članka 9. Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine s obzirom na to da ista nije bila hrvatska državljanka u vrijeme donošenja Zakona o naknadi, a niti na dan smrti.

U tužbi protiv osporenog rješenja tužiteljica navodi da je zahtjev za naknadu podnijela u zakonskom roku te da postupak temeljem citiranog zahtjeva nije bio pravomoćno okončan do donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi, već je predmet bio u postupanju kod drugostupanjskog tijela koje je prema zakonu bilo obvezano predmet vratiti prvostupanjskom tijelu i uputiti eventualne nasljednike tužiteljice na nastavak postupka budući je već u to vrijeme na snagu stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi kojim je proširen krug ovlaštenika naknade, odnosno za određeni krug ovlaštenika naknade određeni su novi rokovi za podnošenje zahtjeva za naknađivanje oduzete imovine. Tužiteljica napominje da između ostalog više nije uvjet za priznavanje prava iz Zakona o naknadi da je prijašnji vlasnik imao hrvatsko državljanstvo na dan donošenja Zakona o naknadi tj. 11. listopada 1996. godine te da zahtjev za povrat mogu podnijeti u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu tog Zakona i prijašnji vlasnici državljanji Republike Hrvatske koji na dan donošenja Zakona o naknadi nisu imali hrvatsko državljanstvo, te drugi prijašnji vlasnici na koje se odnosi članak 7. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi.

Tužiteljica ističe da je smisao izmjena Zakona koji je donesen temeljem Rešenja Ustavnog suda jednakost građana pred zakonom te da je pobijana odluka u tom smislu nepravična zato što onemogućava nasljednicima tužiteljice konzumirati prava koja bi tužiteljica imala da je doživjela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi, kod čega tužiteljica upozorava da citiranim Zakonom se ne traži hrvatsko državljanstvo za podnositelje zahtjeva te da je u tom smislu položaj tužiteljice bitno promijenjen.

Tužiteljica predlaže Sudu da tužbu uvaži i osporeno rješenje poništi.

Tuženo tijelo u odgovoru na tužbu ostaje kod navoda danih u obrazloženju osporenog rješenja i predlaže da se tužba odbije kao neosnovana.

Tužba je osnovana.

Kao što je iz spisa predmeta vidljivo, tužiteljica je u zakonskom roku 1. srpnja 1997. godine, putem punomoćnika S.T., odvjetnika u Z., podnijela prvostupanjskom upravnom tijelu zahtjev za povrat oduzete imovine i to stambene zgrade u Z., R. ulica 35.

Podneskom zaprimljenim kod prvostupanjskog tijela 4. rujna 1998. godine punomoćnik tužiteljice priopćio je da je podnositeljica zahtjeva Z. E. preminula te da je njezin nasljednik sin M. M., nakon čega je prvostupanjsko upravno tijelo svojim zaključkom klasa: UP/I-942-01/97-02/1413, ur. broj: 251-18-04/02-98-09 od 21. prosinca 1998. godine zatražilo od punomoćnika predlagateljice da dostavi dokaz o tome da je predlagateljica bila hrvatska državljanka na dan 11. listopada 1996. godine te dokaz da je M. M. jedini zakonski nasljednik predlagateljice i da je imenovani bio hrvatski državljanin na dan 11. listopada 1996. godine, te da se dostavi i povijesni zemljišno knjižni izvadak i rješenje o nacionalizaciji nekretnina za koje je zahtjev podnesen.

Kao što je iz spisa predmeta vidljivo, u postupku je pribavljen dokaz o državljanском statusu tužiteljice te se u spisu nalazi uvjerenje Gradskog ureda za opću upravu Grada Z., Područnog odsjeka C., klasa: 224-01/99-02, ur. broj: 251-02-03-99-1 od 5. ožujka 1999. godine, u kojem je navedeno da je tužiteljici dana 20. veljače 1963. godine na temelju rješenja SUP-a N Z. 7354/63 prestalo državljanstvo Republike Hrvatske.

Tužiteljica, dakle, prema podacima u spisu predmeta na dan donošenja Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine ("Narodne novine", broj: 92/96-dalje: Zakon o naknadi) nije imala hrvatsko državljanstvo.

S obzirom da tužiteljica na dan donošenja Zakona o naknadi tj. 11. listopada 1996. godine nije imala hrvatsko državljanstvo, prvostupanjsko je upravno tijelo svoje rješenje donijelo u skladu s tada važećim zakonskim propisima jer je odredbom članka 9. stavka 1. citiranog Zakona bilo propisano da se prava iz ovog Zakona priznaju fizičkoj osobi – prijašnjem vlasniku odnosno njegovim zakonskim nasljednicima prvoga nasljednog reda (u daljnjem tekstu: prijašnji vlasnik) koji na dan donošenja ovog Zakona imaju hrvatsko državljanstvo.

Međutim, prije donošenja osporenog rješenja donesen je i stupio na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine ("Narodne novine", broj: 80/02 – dalje: ZIDZN). Prema odredbi članka 11. tog Zakona postupci započeti po odredbama Zakona o naknadi koji nisu pravomoćno dovršeni do stupanja na snagu ovoga Zakona, dovršit će se po odredbama ovoga Zakona.

S obzirom da postupak u ovoj upravnoj stvari nije dovršen pred drugostupanjskim upravnim tijelom do stupanja na snagu ZIDZN, osnovan je tužbeni navod da je tuženo tijelo bilo dužno predmet vratiti prvostupanjskom tijelu na ponovni postupak. Ovo zbog toga što Sud ne prihvaća stajalište tuženog tijela izloženo u obrazloženju osporenog rješenja i nalazi, za razliku od tuženog tijela, da je ZIDZN bitno drukčije uredio pitanje naknade stranih državljana u odnosu na ranije važeći Zakon o naknadi.

Naime, ZIDZN donesen je u provođenju Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-673/1996 i dr. od 21. travnja 1999. godine. Tom Odlukom Ustavnog suda ukinuta je odredba članka 9. stavka 1. Zakona o naknadi, u dijelu u kojem je kao zakonski uvjet za ostvarivanje prava po ovom Zakonu bilo propisano hrvatsko državljanstvo na dan donošenja ovog Zakona. Pored toga, Odlukom su ukinute i odredbe članka 11. stavka 1. i 2., u dijelu u kojem su se odnosile na strane fizičke osobe, te odredbe članka 65. stavka 3. i 4. ukoliko se odnose na prijašnjeg vlasnika – fizičku stranu osobu.

Odredbom članka 9. Zakona o naknadi bilo je propisano da se prava iz ovog Zakona priznaju fizičkoj osobi – prijašnjem vlasniku, odnosno njegovim zakonskim nasljednicima prvoga nasljednog reda (u daljnjem tekstu: prijašnji vlasnik) koji na dan donošenja ovoga Zakona imaju hrvatsko državljanstvo. Ustavni sud ukinuo je dio odredbe koji je glasio: „koji na dan donošenja ovoga Zakona imaju hrvatsko državljanstvo“.

Odredbom članka 11. stavka 1. Zakona o naknadi bilo je propisano da stranim fizičkim i pravnim osoba ne pripadaju prava iz ovog Zakona, dok je odredbom stavka 2. tog članka bilo propisano da se iznimno od odredbe stavka 1. ovog članka, prava propisana ovim Zakonom mogu priznati i stranim fizičkim i pravnim osobama ako se to utvrdi međudržavnim sporazumima. Ustavni sud je svojom Odlukom ukinuo navedene odredbe u dijelu koji je glasio: „fizičkim i“.

Odredbom članka 65. stavka 3. Zakona o naknadi propisan je rok u kojem prijašnji vlasnik oduzete imovine može podnijeti zahtjev za naknadu, a odredbom stavka 4. tog članka propisane su posljedice koje nastupaju u slučaju nepodnošenja zahtjeva u propisanom roku. Ustavni sud je svojom Odlukom ukinuo te odredbe ukoliko se odnose na prijašnjeg vlasnika koji je strana fizička osoba.

Dakle, kao što je iz naprijed izloženog vidljivo, Ustavni sud Republike Hrvatske nije ocijenio neustavnim naprijed navedene zakonske odredbe u odnosu na strane pravne osobe, već samo u odnosu na strane fizičke osobe. Osim toga, Ustavni sud kod ocjene ustavnosti Zakona o naknadi nije doveo u pitanje niti ustavnost ranijeg članka 10. kojim je bilo propisano da prijašnji vlasnik nema pravo na naknadu za oduzetu imovinu u slučaju kada je pitanje naknade riješeno međudržavnim sporazumima, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano. Dakle, ne dovodeći u pitanje ustavnost te zakonske odredbe, Ustavni sud je očigledno ocijenio da ta odredba nije u nesuglasnosti s Ustavom jer bi u protivnom ukinuo i tu odredbu, u dijelu u kojem se odnosi na strane fizičke osobe, kao što je to učinio sa naprijed navedenim zakonskim odredbama (članci 9., 11. i 65.).

Polazeći od naprijed navedene Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske, a imajući u vidu sam sadržaj članaka 1. i 2. ZIDZN, ovaj Sud nalazi da se stranim državljanima ne može osporiti pravo na naknadu temeljem odredaba Zakona o naknadi u slučaju kada pitanje naknade nije riješeno međunarodnim sporazumom.

Naime, nakon donošenja ZIDZN pitanje naknade stranim osobama (fizičkim i pravnim) uređeno je odredbama sada važećeg članka 10. Zakona o naknadi (članak 2. ZIDZN).

U članku 2. ZIDZN određeno je da se članka 10. mijenja i glasi:

„Prijašnji vlasnik nema pravo na naknadu za oduzetu imovinu u slučaju kada je pitanje naknade riješeno međudržavnim sporazumima.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, prava propisana ovim Zakonom mogu steći i strane fizičke i pravne osobe ako se to utvrdi međudržavnim sporazumima“.

Polazeći od jezičnog izričaja odredaba novog članka 10. Zakona o naknadi, a imajući u vidu da se u članku 9. ovoga Zakona kao uvjet za priznavanje prava više ne propisuje hrvatsko državljanstvo (članak 1. ZIDZN), te da je za strane osobe propisan novi rok za podnošenje zahtjeva za naknadu (članak 7. stavak 1. podstavak 2. ZIDZN), ovaj Sud smatra da pravo na naknadu imaju sve strane fizičke osobe za čiju oduzetu imovinu pitanje naknade nije riješeno međudržavnim sporazumima.

Što se, pak, tiče samog oblika naknade ovaj Sud smatra da su glede toga strane fizičke osobe izjednačene sa hrvatskim državljanima, osim prava na restituciju kada se priznavanje tog prava protivi drugim zakonima koji određuju na kojim nekretninama strane osobe ne mogu imati niti steći pravo vlasništva (poljoprivredno zemljište, zaštićena prirodna dobra i nekretnine na tzv. isključenom području) u kojem slučaju te osobe imaju pravo na naknadu umjesto restitucije.

Napominje se da je naprijed navedeno shvaćanje zauzeto na sjednici Imovinsko-pravnog odjela ovog Suda, održanoj 8.veljače 2008. godine.

S obzirom na naprijed izloženo ovaj Sud osporeno rješenje ne može ocijeniti zakonitim.

Trebalo je stoga temeljem članka 39. stavka 2. Zakona o upravnim sporovima ("Narodne novine", broj 53/91, 9/92 i 77/92) tužbu uvažiti i osporeno rješenje poništiti s tim da tuženo tijelo donese novo rješenje pridržavajući se po članku 62. istog Zakona pravnog shvaćanja Suda i njegovih primjedaba glede postupka.

U Zagrebu 14.veljače 2008.